

VINDUET

ved

ODD KVAAL PEDERSEN

Til kirkeblad og dagsaviser over hele verden sendte nylig pressetjenesten i Det Lutherske Verdensforbund ut en melding om et viktig møte i den lutherske kirken i Kamerun. Meldingen er med og markerer at «nytt fra misjonsmarken» nå i høy grad betyr nytt om liv og virke i de nyetablerte kirker. De er ikke alene en frukt av det vi kaller «vårt misjonsarbeid»; de står sammen med oss i en ny, men ikke mindre forpliktende mellomkirkelig situasjon — selv om kirkens omgivelser selvfølgelig er høyst forskjellige i Afrika og Europa.

Den tredje ordinære generalsynode i Kamerun-kirken kom sammen på Mbe misjonsstasjon, og ved å betrakte kirkemøtets nærmeste omgivelser får man et inntrykk av det miljø store deler av den afrikanske kirke virker i. Man befinner seg bare noen minutter fra den tungt trafikkerte hovedveien mellom Ngaoundere og provinshovedstaden Garoua, men på begge sider av veien ser man det Afrika som ikke har forandret seg: Stivt gress, busker og kratt og kronglete stier som fører frem til mennesker som lever i en meget enkel form for tilværelse. Man ser bilene som koster forbi. Men landeveisstøvet som virvles opp og laver ned over dem, er det eneste den tekniske kultur har levnet bøndene i Duru-dalen.

Synode-forsamlingen som tok plass på sementblokk-benkene i det enkle kirkehuset, representerte en kirke der flertallet av medlemmene lever like resignert i sin fattigdom. De representerer med andre ord den reelle gjennomsnittsstandard i vår verden.

En krone dagen!

Noen påtrengende statistiske fakta i denne forbindelse: Omtrent halvparten av jordens befolkning — eller ca. 1,5 milliarder mennesker — lider i dag av underernæring eller feilaktig sammensatt kost, og for at situasjonen skal bli tilfredsstillende, må verdens matvareproduksjon tredobles før århundreskiftet. Det var FAO-eksperten dr. *B. M. Nichol* som ga denne opplysningen nylig under en internasjonal kongress for diett-spesialister i Stockholm.

Den velansette og alltid pålitelige Boston-avisen «The Christian Science Monitor» laget for ikke lenge siden en oversikt hvor verdens befolkning var inndelt i inntektsgrupper. Den viste at i 84 land — blant dem Brasil, Tyrkia, India, China og det meste av Afrika — er årsinntekten gjennomsnittlig under 200 dollar. I 37 land tjener menneskene gjennomsnittlig mindre enn 100 dollar og i 14 land under 50 dollar — den siste gruppen har altså en daglønn på mindre enn en krone.

Ønsker man utførlige opplysninger om befolkning og sult, kan man søke dem i en hendig og oversiktlig brosjyre som Komiteen for Mot Sult-kampanjen har utgitt i forbindelse med FN's Internasjonale Samarbeidsår 1965.

Kampanjen arbeider på to måter: for det ene gjennom opplysningsvirksomhet å rette verdens oppmerksomhet mot matforsyningsproblemene, og for det andre å stimulere igangsettelse av flere utviklingsprosjekter. Kampanjens mål er å sette større fart i produksjonen av matvarer, slik at det innen overskuelig fremtid kan skaffes tilstrekkelig mat til jordens befolkning. En forutsetning for at målet kan nås er at det samtidig satses på utryddelse av analfabetismen, bedring av helsetilstanden og på industrialisering. Patentløsninger finnes ikke. Problemet må angripes fra alle sider, heter det i brosjyren «Fakta om befolkning og sult».

De kristne kirker er i høy grad aktivisert i dette arbeidet — direkte ved kirkenes og misjonens jordbruksprosjekter og indirekte ved misjonens skoler, hospitaler og poliklinikker. Endel steder har misjonen også stimulert tiltak for industrireisning og yrkesopplæring.

Dette er den positive vei i motsetning til den negative som fører til svermeriske fattigdomsidealer. Det fortelles at en fransiskanermunk gikk i land i Douala med bare en sykkel og en skreppe, og at han levde på bush-maner i årene som fulgte. Han — og andre misjonærer som lever og virker ensomt i villniset — avkrever respekt. Men man får vel tro at også andre, mindre helsesterke, har noe å bringe.

Det minimum av penger og husvære som i dag vanligvis blir de fleste — både katolske og protestantiske misjonærer til del — er en forutsetning for at man i det hele tatt skal få gjort noe.

Dessuten: Også i misjonssammenheng kan det være en fristelse å «snobbe nedover». Selvfølgelig er det riktig å gardere seg mot den oppfatning at det ikke skulle være *noe* verdifullt i det eksempel som den ytterst nøysomme misjonær viser. Men selv for mennesker som fromt bestreber seg på å etterleve outrerte fattigdomsidealer, kan holdningen utarte til småskåren og sneversynt betraktning av både landsmenn og av medmennesker i den fremmede sammenheng man er satt inn i. Nøysomheten kan også bli en flukt — et forsøk på å sikre seg så man ikke trenger å kjenne seg rammet av den kritikk som rettes mot det fellesskap man er gått ut fra. Rent bortsett fra at selv den fattigste misjonær — uansett hvor lite han unner seg og sin familie — alltid vil forbruke summer som ligger langt over *de midler en gjennomsnittsafrikaner har til rådighet*.

Brød — et åndelig problem

I det hele må det gjøres klart at problemene ikke kan løses utelukkende ved patetiske bidrag fra velmente fromme. «Den endelige løsning av sult-problemet i verden vil ikke finne sted før alle nasjoner og alle samfunnsgrupper slår seg sammen om å bekjempe dette med like stor kraft og energi som de hittil så ofte har anvendt på langt mindre viktige saker», skriver FAO's generaldirektør, inderen dr. B. R. Sen som tok initiativet til «Mot Sult»-kampanjen.

I den sammenheng har den kristne kirke og den kristne misjon en vesentlig oppgave, ikke bare ved å stille sine midler og sitt menneskap til rådighet, men også ved utrettelig å appellere til folkenes samvittighet.

Generalsekretæren i Kirkenes Verdensråd, dr. W. A. Visser t'Hoofst sa under eksekutivkomiteens møte i Enugu at «det grunnleggende spørsmål i vår tid er seieren over sult, fattigdom og sosial urettferdighet. Disse spørsmålene har en avgjørende innflytelse over alle andre saker, hele menneskehetens fremtid avhenger av hvordan de blir løst. Det er imidlertid også meget viktig at vi innser at under og bak disse spørsmål ligger det et åndelig problem, nemlig dette: — Er jeg min brors vokter?»

Generalsekretæren fortsatte: «I lys av dette behov for menneskelig solidaritet er det nødvendig at vi får nye organer for internasjonalt økonomisk samarbeid, og at man med forenede krefter tar fatt på kampen mot sult og fattigdom.

I så måte har Kirkenes Verdensråd et stort ansvar, det må nemlig gå foran og vise vei. Det skal hjelpe kirkene til å arbeide for en revolusjonær endring i tankevaner og adferd slik at vi kan overvinne sosial og nasjonal egoisme og opprette en ekte solidaritet mellom folkene . . . »

I tråd med dette faller endel synspunkter formulert av Hans Christoph von Hase i forbindelse med den tyske kirkes aksjon, «Brød for verden».

«Brød for verden», skriver han, «gir i den korteste form det bibelske fundament for denne nye tjeneste: «For verden» — det peker hen ikke bare på «nøds-tilfellene,» men på menneskeheten som et hele, den Kristus døde for og i hvis midte tegnene på hans herredømme skal reises. «For verden» minner oss om at enhver som bærer et menneskes ansikt, er kalt til gjennom troen å arve rettferdighetens og fredens rike hvor han skal «mettes» (Matt 5.6).

«Brød for verden» blir sendt ut ansikt til ansikt med den kommende verdens ende. Derfor refererer det seg også til nattverden og er like meget en rettferdighetens som en nestekjærlighetens sak. For «Guds brød er det som kommer ned fra himmelen og gir verden liv», sier Jesus. Fordi han selv er «brødet for verden», kan de som hører Ham til ikke leve av hans kjærlighet og samtidig være vitne til at mennesker i masser går til grunne av sult.

Vår forkynnelse av «Brødet» kan ikke bestemmes vidtfavnende og dypt nok. Tilsynelatende meget harmløst trenger «den åndelige tolkning» inn i vår forkynnelse: «Jesus hungret etter førti dager, og dog levde han ikke av jordisk brød, men av Guds ord!» Satan forkynner sin «billige nåde»: hvis det ikke kommer an på det jordiske brød, så er det heller ikke religionens sak å mette asiatene og afrikanerne, å overvinne kolonialismen og å reise rettferdighetens tegn. Billig nåde betyr: den som har, han har — og har trøst for samvittigheten i tillegg!»

«Men», fortsetter von Hase, «Bibelen kjenner ikke den slags «åndelig tolkning». Allerede under skapelsen hører vi Guds ord om hva mennesket skal spise, og Jesus bespiser de hungrige, innstifter nattverden for disiplene og gir løfte om at de mange skal sitte til bords med Abraham, Isak og Jacob i himmelens rike. Det er menneskenes ugudelighet som gjør Guds gode brød til en forbannelse.

Brød er ingen nøytral materie av nøytral verdi. I omgangen med brødet avsløres tro og vantrø, velsignelse og forbannelse. Derfor må mennesket så meget det bare kan, beherske verden med teknikk, kjemi, biologi — brødet blir ennå helt og holdent Guds egen umiddelbare gave... Breddfulle av mening er alle ord i evangeliene om brød og vin, om sult og bespising, om mat og drikke og om «å sitte til bords». De har innhold fra tankene om endetiden.

At Guds herredømme bryter inn, dokumenteres med beretningen om bespisingen av de fem tusen hungre. At Guds herredømme gjelder syndere, blir for alle åpenbart ved at Jesus delte brød med dem. «Han satt til bords med dem... han eter sammen med tollere og syndere.» Det ville ikke være noen ringere tegn på Guds herredømmes frembrudd at kristenheten, den «mette tredjedel av jordens befolkning», av all sin evne ville dele sitt brød med sultne to tredjedeler av menneskeheten», skriver Hans Christoph von Hase.

«Ved sulten opphører romantikken...»

Lederen for «Brot für die Welt» advarer imidlertid mot en romantisering når det gjelder ordet «brød». «Enhver religiøs romantisering av det gamle jordbruk er hindringer på vår vei til det moderne menneske. Ved sulten opphører romantikken. Den gamle ploegen er ikke frommere enn traktoren. Også fra oceandampere med silo er kornet Guds nådige hjelp for vårt liv. Våre hjelpere tar den moderne teknikk i bruk for i den barmhjertige Guds navn å hjelpe de hungrende til selv å vinne sitt brød...»

Med andre ord oppfordres kirken til en så realistisk som mulig betraktning av den nød som vitterlig eksisterer i dens omgivelser. Og vil man være realist, ser man at man ikke kan leve opp til «Brød for verdens» meningsfylte motto, uten at man tar opp til alvorlig overveielse det skjeve bytteforhold i verden — et forhold som i særlig grad rammer de råvareproduserende land i Afrika og Asia. (Det antas at en endring i råvareprisene på bare fem prosent er nok til å oppveie all hjelp til u-landene, lån og militærhjelp inklusive).

Hele denne økonomiske problematikk som ble tatt opp under den tre måneder lange FN-konferansen (the United Nations Conference on Trade and Development — UNCTAD) i Geneve våren 1964, er så omfattende at man vanskelig kan gi noen kort sammenfatning av den her. Men det er innlysende at også den kristne kirke med hjelp av sine misjonærer, bør kunne være med og stimulere til et riktigere syn på disse forhold, ikke minst ved en sunnere og sannere informasjon som kan ta livet av myten om den afrikanske umodenhet og vilje til krafttak. Misjonærene kan jo ved selvsyn i misjonens virkeområder se at det i tillegg til mat og vitaminer som kan gi ny vitalitet, trenges en økonomisk nyorientering som hindrer den utvikling at de rike land uvegerlig blir stadig rikere og de fattige stadig fattigere.